

SZERKESZTŐI HÍRDA

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czinzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félre 8 frt. „ 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adának vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATÁSI:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy centimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttíri cikkek:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Kulturális ékekeink.

A liberális reformok alapelveinek keresztül vitele annyira, a mennyire biztosítva van; s most már a kivétel részletei képezik politikai vita tárgyát. Ennek a vitának pedig alaposnak s minden tekintetben elfogulatlannak kell lenni, ha azt akarjuk, hogy a liberális reformokkal járó lelkiismereti és vallás szabadság esetleges torz képzdései minél kevesebb kárt tegyenek a magyar kulturának.

Különösen az ugynevezett felekezetnélküliség az, a mi több irányban agályokat keltethet.

Pedig a felekezetnélküliség lehetősége csakhamar oda fog vezetni, hogy az egyházi adót-szedő felekezetek, különösen a két protestáns felekezet azon tagjai, kik nem szívesen viselik az egyházi adó csekély terhét, már azért is elhagyják egyházukat, hogy az egyházi adótól meneküljenek.

Ennek aztán az lesz az eredménye, hogy az ilyen saját erejükből élő s éppen azért igen életre való egyházak közönsége elfognak szegényedni; s kénytelenek lesznek iskolákat s kulturintézeteket bezárni s elveszni engedni; s még jó, ha annyi erejük marad, hogy papot tudjanak tartani.

Hogy pedig a felekezetek elszegényedése s kulturintézményeink bukása Magyarországot kókozatására, a melynek szükségleteit az állam csak igen kis részben fizeti, mily káros hatással lesz, azt mindenki beláthatja.

Épen azért, ha már ugy belegyőkezett az intéző körök tudatába a felekezetnélküliség szükségessége, ha már minden áron el akarják hitetni a publikummal, hogy a felekezetnélküliség a liberalizmus és lelkiismereti szabadság szükségszerű következménye; ám legyen, s örvendjenek a felekezetnélküliség állapotának azok, a kiknek kedvük telik benne.

Mi ugyan a mint nem látunk következetlenséget abban, hogy az állami rend alapján álló társadalom perhorreszkálja és üldözi a vele ellentétben álló anarchiát és nihilizmust, s kényszerít mindenkit arra, hogy az állam rendjét külsőleg elismerje úgy nem látnánk következetlenséget abban sem, ha a monotheizmus alapján álló társadalom, mert hiszen eddig, a francia rémuralom idejét kivéve, minden kultur-állam a monotheizmus elismerésén alapul, perhorreszkálna az atheis-

must, s kényszerítene mindenkit valamely felekezet kötelekbe lépni; de ha már minden áron meg kell ennek lenni, ám legyen meg.

De a magyar kultúra a nélkül is elég árva érdekei nevében tiltakozunk kell az ellen, hogy a felekezetek anyagi ereje, most, midőn az általuk eddig teljesített feladatok betöltésére az államnak nincs elég ereje — megsemmisíthetők; s tiltakozunk kell az ellen, hogy egy pusztán virtuális jelentőségű elvnek a végsőig való érvényesítése kedvéért, a magyar nemzet legvitálisabb érdekei tétessenek ki a megsemmisítés valószínűségének.

Nincs igaza gr. Csákyknak, midőn azt mondja, hogy az anyagi érdek nagyon kicsinyes, a lelkiismereti szabadság elvének tökéletes keresztültelével szemben. Talán kicsinyes volna akkor, ha az állam akarná és képes volna a haladó korszellem által megkívánt kulturális szükségletek kielégítésére, de nem kicsinyes jelen viszonyaink között, midőn az első és közép oktatás terén az állam, a felekezetek valóban dicséretes tevékenységével szemben, alig tesz valamit.

Ha megölik a felekezetek egyház közsegeit, egy pár ember kedvéért, a kikre a felekezetiség bilincsei pár forint erejéig neheznek, sajnosan bár, de kénytelenek volnánk hallgatva eltűnni; de midőn a felekezetek s egyházközönségek anyagi bukásával a magyar kultúra elcsenveszessége együtt jár, nem szabad a törvényhozásnak ez intézkedésbe belemenni, mindaddig míg nem gondoskod k oly forrásokról, a melyekből, a felekezetek eddigi tevékenységét pótolni lehet.

Vagy adjon az állam, az elszegényedés veszélyének kitett felekezetek kulturintézményeinek, iskoláinak oly segílyt, a melyből azok szükségleteiket fedezhetik, vagy pedig, ha van hozzá elég ereje, vegye kezébe az egész közoktatást, s fejtsen ki olyan tevékenységet, a melyet akkor, ha egyedül fogja támogatni a kultúrát, kifejtenie kell.

Politikai hírek.

Szilágyi válasza Schlauchnak. A nagyváradi püspök érdekes memorándumát nem kevésbé érdekes válasz fogja követni. Ugy értesülünk ugyanis, hogy Szilágyi miniszter megteszi majd a maga megjegyzéseit Schlauch kardinális memorándumára, s hogy

ezt az igazságügyminiszteri választ már legközelebb publikálják.

Az új osztrák pénzügyminiszter. Píener pénzügyminiszter, amikor néhány nappal ezelőtt audienzián volt a királlyal, kijelentette, hogy lehetségesnek tartja a valutaszabályozás keresztültelét, és hogy a megoldás elé törődött akadály egy kis türelemmel és szerezéssel el lesznek háríthatók. Hogy az egész valuta-akció végleges eredménye kedvező lesz, azt elvitáztatlanul tartja.

A hazafiatlanság jutalma. Pável Mihály nagyváradi oláh püspök hazafiatlan érzelmeit megkapta a jutalmát. A magyar kormány erre vonatkozólag, arról értesülünk, hogy Pávelnek balázsfalvi érsekké kinevezése már ténnyé vált, szóval — hír szerint — eleinte vonatkozott az állást elfogadni, de az intéző körök határozott kívánsága és a legutóbbi nagyváradi események befolyással voltak a püspök elhatározására és most már hajlandónak nyilatkozott az érseki szék elfoglalására. Utódjára nagyváradi görög-katolikus püspöki székhelyén Szabó János szamosújvári püspököt ennek helyébe pedig Rezey Szilvius országgyűlési képviselőt, a szabadelvű párt tagját emlegetik.

A T. Ház.

Budapest, nov. 16.

A mai ülésen folytatták a földmívelésügyi tárca költségvetésének részletes tárgyalását.

Wittmann János beszédében különösen a sertés-kereskedelem bajaival foglalkozott.

Sürgösen ajánlotta, hogy a kőbányai piacra létesítsenek mielőbb beteg- és megfigyelő szállásokat, mert ezek nemcsak a rendeletet, de az összes áremléket megfogják szüntetni.

Gróf Bethlen András földmívelési miniszter azokat az insinuációkat, melyek Wittmann beszédének az ő rendeletére vonatkozó kritikájában voltak, határozottan visszautasította. Azokat az orvoslási módokat, melyeket Wittmann ajánlott, már megkísérelték, de eredménytelenek maradtak s éppen azért volt szükség a májusi rendeletre.

Wittmann János erre kijelentette, hogy egyszerű visszautasítással ilyen fontos kérdést elintézni nem lehet.

— Fenn fogom tartani — szólott közbe nyugodtan a földmívelési miniszter.

Ezután Veres József szólott röviden és egyrészt az alföldi munkásszonyok orvoslását sürgette, másrészt pedig szemére vetette a miniszternek, hogy az apatini telepítéseknek a katolikusok kedvéért háttérbe szorítja az orosházi evangélikusokat.

A jegyző Polónyi Géza hitva fel szólásra, de előbb még Tolnay Lajos emelkedett fel, hogy röviden reflektáljon Wittmann Jánosnak a kőbányai sertés piacra vonatkozó tételére.

Polónyi Géza függetlenségi pártalálása dacára sem tartózkodott annak elismerésétől, hogy Bethlen András minisztersége óta földmívelésünk ügye örvendően előrehaladt s ebben a miniszternek nagy érdeme van.

— Éljen! Éljen! — hangzott mindenfelől s ez a tüntetés válasz akart lenni azoknak a titkos manővereknek, melyek a földmívelési miniszter ellen a kormánypárt bizonyos rétegében folytak.

Polónyi ezután konstátálta, hogy az ellenzéknek a mostani vitából kidomborodó kritikája nem is a miniszter ellen való bizalmatlanság kifejezése akar lenni. Az ellenzék egyszerűen figyelmeztetni kívánja a minisztert közegeinek mulasztására s éppen ebből a szempontból kell igazat adnia Wittmann Jánosnak, a ki állategészségügyünk számos égető sebére helyesen mutatott rá.

Polónyi végül kijelentette, hogy a költségvetést elfogadják, mert reméli, hogy a miniszter a jelzett irányokban megtalálja majd az orvoslás módját.

Matuksa Péter elismerését fejezi ki a miniszter iránt az állategészségügy elhojása érdekében tett szigorú intézkedéseiről, ezután pedig a tervezett állami nyaralóhelyekről nyilatkozott röviden.

Herman Ottó Polónyival polemizál és kijelentette, hogy ő nem tartaná helyesnek, ha ezentúl a földmívelés ügyeire olyan kizárólagos gondot fordítanának, mert Magyarország gazdasági föllendülése csak a földmívelés, ipar és kereskedelem érdekeinek együttes felkarolásával érhető el. Gróf Csáky Kálmán tegnap felemlítette, hogy mint pusztul el lassankint a Szepesség kis földmívelése.

Csáky öszlő fővel messzire visszaláthat és emlékeztethet, hogy a Szepességnek a kis földmívelésen kívül volt ipara is, de mikor egy szerencsétlen vámpolitikai következtében ez az ipar tönkrement, akkor éppen az ipar és földmívelés szerves összefüggésénél fogva a földmívelésnek is pusztulás felé kellett hajlania. Mert ipar és földmívelés egymásnak nem ellenségei, de kölcsönös támogatói. A maga részéről Herman Ottó azt ajánlotta a miniszternek, hogy a gazdasági szakoktatás rendszeresítésén kívül terjessze ki gondját azokra a kisebb gazdasági ágakra, melyek — bármily jelentékteleneknek látszanak is — hatásukkal leérnek a szegény népig és életé-

nek, boldogulásának legfőbb tényezői. A gazdasági oktatásnak tökéletlensége és határozatlansága tükröződik vissza, a mi egész tagogatódzó, rendszertelen gazdaságunkban s ha a miniszter gazdaságunkat egészséges alapokra akarja fektetni, vissza kell mennie a forráshoz és az oktatás egészséges reformálásával kell kezdenie.

Most végre a vitát be lehetett rekeszteni s gróf Bethlen András miniszter szólalt fel, hogy az összes beszédekre megtegye észrevételét.

A miniszter a rendszertelenség vadjárval szemben hangsúlyozta, hogy a kormány a meglevő jóknak felhasználásával minden jogosult érdeknek párhuzamos fejlesztésére törekszik s ez a törekvés intézkedéseiből világosan ki is domborodik. Egyszerden felsorolta, hogy miket valósított meg eddig és mit ígérhet a legközelebbi jövőre.

A miniszter beszédének során elismerte, hogy Herman Ottónak a gazdasági oktatás tekintetében igaza van és ez az oktatási rendszer még csakugyan nincs betetőzve. De a kormány már eddig is tett intézkedéseket az oktatás reformjára, nemsokára pedig törvényjavaslattal is fog a törvényhozás elé járulni. A gazdasági oktatás egészséges alapokra való fektetése érdekében a pénzügyminiszter egy félmilliót bocsájtott rendelkezésre s ezen olyan nyugati állat-állományt szerzett be, amint ebben az országban még sohasem volt. És most már megvallhatja, hogy a takarmánykiviteli tilalmat azért rendelte el, mert nem akarta kockáztatni, hogy a külföldi inséges viszonyok közt levő állatok a depresszió következtében olcón bevásároltatván, idebaza elegendő takarmányt ne találjanak. A miniszter ezután sorra válaszolt a szónokoknak s végül kérte a költségvetés elfogadását.

Az egész Ház zajosan megéljenzte a minisztert.

A czimet ezután elfogadták. Végül gróf Bethlen András földmívelési miniszter válaszolt Wittmann Jánosnak a budapesti marhavásáron dívó aránytalan fogyasztási adóztatás ügyében hozzája intézett interpellációjára.

Wittmann János a választ tudomásul vette.

A Ház gróf Bethlen András minisztert éljenezve oszlott szét.

Válság a kabinetben.

A kultuszminiszter, kinek lemondásáról a legpozitívabb formában beszéltek a legutóbbi napokban, maga a félhivatalos „Pester Lloyd” is ezt jelentette, mégis marad. A kultuszminiszteri válság ugyanis a kandidáció kö-

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1893. november 17.

Szegény kis Judith.

Angolból fordította:

A m i c a.

I.

(Folytatás.)

(3)

— Tudja-e nénikém, — mondá Judith hirtelen elkomolyodva, — hogy néha épen anyagnak képelem magat, hogy anyának meg tudott bocsátani és engem enyire tud szeretni; a néni helyzetében legtöbbször a dolgozó házból kúldtek volna és én tudom, hogy azt az eljárást megérdemeltém volna.

— De édes gyermekem! — egy kis ártatlan baba voltál — ellenveté Sára kisasszony. Igen tudom, de az atyám bűnéért nekem kellett volna bűnhődnöm — mondá Judith határozottan. S nem tehettek róla, de kénytelen vagyok azt mondani, hogy saját anyámtól nagyon hitvány és csuf dolog volt — először — megszökni és a nénikém szeretőjével s hozzá menni feleségül és aztán, midőn nem volt szüksége reám, egész szemtelentül ide jönni s engemet a néni kűszöbére tenni.

— De édesem, én örültem rajta el voltam ragadtatva általa és én azt gondolom, hogy szép volt anyától, hogy tégedet reám bízott — magyarázta Griffin kisasszony ártatlan egyszerűséggel. És én soha sem csodálkoztam azon hogy atyád elhagyott — sőt természetesen találtam — s ha ő ösztönzést megmondta volna nekem, hogy szeretik egymást — sohajtra — megértettem volna őket, de — de egy kicsit különösen esett és fáj,

midőn kallottam, hogy az a férfi, a ki alig egy hét múlva a férjem kellett volna hogy legyen, a legjobb kebelbarátnémmal megszökött.

— Gyalázatoság volt tőlük! — mondá Judith hevesen.

Aztán elgondolkozott s néhány pillanatrai hallgatás után lassu tündő hangon folytató:

— Nénikém, az is meglehet, hogy nem vagyok az ő gyermekük, mert nénikém azt mondta, hogy ők semmit sem hagytak maguk után engem azonosítani lehetne.

Judith, te az ő gyermekük kell hogy légy — erősíté Griffin kisasszony zavarodottan. — Én tudom, hogy az ő gyermekük vagy.

— Az lehetséges — de nem bizonyos — mondá Judith tündő hangon, de nénikém, ha valaha ki talál derülni, hogy más valaki hagyott ottan, — koldusok, cigányok, tolvajok — vagy még ezeknél is gonoszabb emberek — oh, milyen borzasztó imposztorok fogom magamat érezni.

— Drágám, az nem lenne előttem különbséget, — mondá Griffin kisasszony melegen, te a mi gyermekünk vagy adoptio után, s irántad való szeretetünket semmi sem tudná gyengíteni. De állításom mellett szól az is, hogy hozzánk jöveled előtt épen egy héttel, levelet kaptam Juliától, melyben bocsánatomat kérte. Csakely tőkéjük maradványával épen indulóban voltunk a Jó remény fokhoz; és anyád azt írta, hogy saját magáért nem fél a szegénységtől, de te érte fél tőle. Én elég jó indulattal válaszoltam a levélre —

De Griffin kisasszony szerényen elhallgatva, hogy ő indulata bizonyosságának egy részét, öt ezer forint melléklet képezte.

— És — folytatá — egy hét múlva az ajtónk küszöbén találtunk tégedet.

— Ugy hát ugyanazonosságomhoz nem igen fér kétség — jegyzé meg Judith gyenge sóhajjal és Oh, Samu bácsi és a néni milyen jók voltak hozzám, — jobbak ezerszerre jobbak, mint saját szüleim lehettek volna:

— Édesem, mi tőlünk telhetőleg igyekeztünk boldoggá tenni; — de életed mind ez ideig nagyon egyhangú csendes és zárkózott volt. Örülök, hogy végre sikerült a városha menetelnünk néve a Samu beleegyezését megnyernöm.

— Én nem akarok elmenni — gonoszság és utálatos önzés volt tőlem azt kívánni, hogy menjek! — kiáltá Judith a megbánás első rohamában, Megyek — szaladok s megmondom gyámunknak, hogy itthon maradjok és egy napra sem szabadul meg tőlem — az ő gyötrelmétől!

— Ne menj, édesem — ne menj! — kiáltá Sára kisasszony — és a leányt a kőntésénél fogva megragadva. Mert lásd, már mindent elmagasztoltunk s meg vagyok róla győződve, hogy egy kis változás, mind a kettőnkre jó hatással leend.

— És nénikém komolyan állítja, hogy vágyik elmenni? — kérde Judith kíváncsian néve pártfogónéjára.

— Igen édesem, miután elhatároztam reá magamat igazán vágyom — válaszolá Griffin kisasszony.

— Nagyon jól van, így már nincs kifogásom ellene, édes kis öreg léha nénikém — mondá Judith nevetve; tehát elmentünk Londonba és mindent megnéztünk s ha majd a sok látványosságtól és mulatságtól mind a ketten kifáradunk akkor vissza jövnök ide s aztán boldogok és elégedettek leszünk mind örökké.

— De Judith, mi nem remélhetjük azt, hogy téged örökké magunknál tarthassunk; — és Sára kisasszony sohajta, a mint szeméi szeretettel nyugodnak a leány kedves vidám

arcán. Előbb utóbb jönni fognak az udvarlók utánad, te itt hagysz bennünket azért akit szeretsz és mi egyedül fogunk maradni.

— Udvarlók, nénikém! — Ugyan honnét jönnének azok? — kérde Judith.

— Honnét? — az egyik Skylark Hallból, — válaszolá Griffin kisasszony tréfás mosollyal.

— Oh, Tom, olyan unalmas — mondá Judith, ajkait bigyesztve, de azért fülig pirulva; és ő oly borzasztó bátorlalan; s meg vagyok róla győződve, hogy soha sem venne magának annyi bátorságot, hogy egy leánynak, ház — házassági a — ajánlatot — tegyen!

S a fiatal Wilde ideges moderát oly jól utánozta, hogy Sára kisasszony kénytelen volt nevetni rajta, amár dorgáló hangon „rossz leánynak” nevezte.

— Szegény Tom! — mondá az öreg lady részvétellel.

— Ah nénikém, — viszonzá Judith — az a baj, hogy maga túlságos jó — mindig az elnyomottnak fogja pártját!

— De édesem, Tomra nem talál ez a kifejezésed. Ő egy pompás kilátással bíró ifjú.

— Annyi bizonyos nénikém, hogy a Tom jelenléte mindig borzasztó nyomasztó hatással van reám, — viszonzá Judith nevetve.

II.

— Ugy tekát holnap indul — mondá Tom szomorúan.

Wilde ur a Remeteségben ismét megjelent meg pedig egész váratlanul s miután Sára kisasszony a bázi dolgok rendezésével el van foglalva, a vendég mulattatás ismét Judithra esett.

Az ifjak a magas kőfal kerített kertben vannak, Judith egy ibolya ágyás előtt térdel, s az édes életi virágokat szedi, hogy minél többet vihessen magával a fővárosba.

— Igen! — válaszolá röviden, mert a fogai között egy szál gyapott végét tartja, melyel épen a harmadik kis ibolya csokrot köti össze.

— Én — én szeretném ha nem menne el — jegyzé meg Tom szomorúan, szeretettel néve a kék ruhás kis alakra.

— De azok a szemek melyek tragikus tekintetével találkoznak, pejján gonoszástól ragyognak.

— Valóban? — kérde a leány. Ez nem szép magától.

Tom türelmetlenül veri pálcájával az ibolya leveleket, s pillanatnyi habozás után azt — mondja —

— Én — én — akkor olyan veres lesz az árca, mint a pipacs, és ismét elhallgat.

— Én tudom, hogy mit akart mondani — jegyzé meg Judith kedves nevetéssel, — azt akarta tőlem megkérdezni, hogy segíthet-e ibolyákat szedni. Kérem, segíten — a maga karjai sokkal hosszabbak mint az enyéim; s a legszebb virágok az ágyás közepén vannak.

Wilde Tomnak eszé ágában sem volt szöveget felejteni, de miután feledékenységére így szép szerével figyelmeztetve lett rögtön letérdelt Judith mellé s búban adagja —

— Én — én azt kívánom, hogy bár — bár előbb gondoltam volna erre.

— Oh, se baj, ne gondoljon vele — viszonzá Judith vidáman — tudja jobb későn mint soha!

(Folyt. köv.)

ról fölmerült nehézségek következtében nem lévén megoldható, a tegnapi megtartott minisztertanács elhatározta, hogy ma rá d a s r a kéri Csáky Albin grófot. Csáky engedett e kérdésnek is így Berzeviczy Albert államtitkár is megmarad hivatalában.

A miniszter tehát megmarad mostani állásában addig, míg az országgyűlés két háza letárgyalja az ő ressortjához tartozó három egyházi politikai törvényjavaslatot.

E három javaslat a következő: a zsidó vallás kezezelése, a vallások szabad gyakorlata és a 1868. LIII. törvényzikk ama módosítása, melyet már a miniszterelnök már bejelentett, de a mely csak ezután kerül a képviselőház elé, a kötelező polgári házasságról szóló javaslattal egyidejűleg.

E három törvényjavaslatot fogják a parlamentben első sorban tárgyalni s ezeket úgy a képviselőházban, mint a főrendiházban még gróf Csáky Albin fogja miniszteri minőségben képviselni. Megtörténhetik ugyan, hogy gróf Csáky az említett három javaslatnak már a képviselőházban való elintéztése után visszahagyja a főrendiház elnöki méltóságát, de a beavatottak vélekedése szerint sokkal valószínűbb, hogy a főrendiház tárgyalásainak befejezését is megvárja, a mi inkább meg is felelne a parlamentáris musnak.

Még megjegyezzük, hogy bár az 1868. LIII. törv. 12-ik §-ának módosításáról beadandó novella tárgyalása a kötelező polgári házasságról szóló javaslat tárgyalása előtt kerül napirendre e két javaslatra nézve a kormány ki akarja mondani a junktimot.

A szabadelvű párt szerdai értekezletén is szóba került a kabinetben várható változásokról szállongó hírek. Vargics Imre kérését intézett a miniszterelnökhöz s utalva arra, hogy egyik-másik újságban néhány nap óta egész új miniszteri listák közöltetnek, sziveskedjék nyilatkozni az iránt, hogy mi alapjuk van ezeknek a szállongó híreknek.

Wekerle Sándor miniszterelnöknek erre kijelentette, hogy ma ezeknek a híreknek sokkal kevésbé van alapjuk, mint lehetett bármikor. Egyébiránt, ha lenne ily híreknek alapja, akkor bizonyára idejekorán és a megfelelő formában érintkezésbe lépne a párttal és meghallgatná ennek véleményét.

A magyar Panama.

Budapest, november 16.

A Bokross-ügyből kifolyólag megindított sajtópörök elsőjét ma tárgyalta a budapesti esküdtszék.

Az „Egyetértés” április 27-iki számában hosszabb közlemény jelent meg a Bokross-ügyről és ebben a közlemény írja, Salamon Ödön arra hivatkozott, hogy a közölt adatokat magától az ügy vizsgálóbírájától, Bodor László kolozsvári törvényszéki bírótól kapta. E közlemény miatt a királyi főügyesség sajtópört indított Salamon Ödön hírlapíró ellen.

A mai esküdtszéki tárgyaláson Zsitvay Leó elnököl, szavazó bírák Erdőgh András és Szabó Géza, jegyző Krenedics. A vádlott hírlapíró Dr. Györfy Gyula védővel jelent meg. Bodor László, a panaszos bíró személyesen is támogatta a közvédt képviselő Kuszka királyi altábornokot.

Kihallgatják Salamon Ödön vádlottat az általános kérdésekre. Érkekvári születésű, 31 éves, nőtlen, ágostai evangélikus vallású hírlapíró, büntetlen előéletű.

Felolvasták ezután Kozma Sándor főügyész vádlevelét, valamint az inkriminált cikket.

Salamon Ödön vádlott az elnök kérdésére eladja, hogy az egész inkriminált cikket ő írta saját tapasztalatai alapján. A felelősséget elvállalja.

Kuszka királyi altábornok kijelenti ezután, hogy a vádlottnak szabad bizonyítást enged az inkriminált közlemény valósága tekintetében.

Györfy Gyula védő azonnal válaszol, hogy a királyi ügyész nagylelkűségére nincs szívese, mert ebben az esetben a törvény adja meg neki a bizonyítás jogát. Beesetlebb több kolozsvári lapot, a melyekben az inkriminált közleményben elmondottak már korábban megjelentek. — K u s z k a királyi altábornok hangsúlyozza, hogy inkriminálva a közleménynek csak amas állítása van, hogy az adatokat a vádlottnak Bodor vizsgálóbíró szolgáltatotta, ő a bizonyítást csakis ebben az irányban tartja szükségesnek és ezért a védő által kért felolvasásokat, mint fölöslegességeket ellenzi.

B o d o r László vizsgálóbíró mint magánpanaszos kijelenti, hogy valótlán a közleménynek az állítása, hogy ő az adatokat szolgáltatotta vádlott hírlapírónak. Nem áll az sem, hogy ő a vizsgálati iratokba bepillentést engedett volna a vádlottnak.

A törvényszék a bizonyítást az ügyész által körvonalozott irányban, tehát arra nézve, vajon Bodor vizsgálóbíró megengedte-e a hivatali titkot, megengedi.

Kihallgatják Salamon Ödön vádlottat a ki eladja, hogy első ízben április 22-ikén kereste föl Kolozsvárott Bodor Lászlót, tehát akkor, mikor már a vizsgálati ügy be

volt fejezve, és akkor mikor már Bodor László vonatkozólag a sértő közlemények megjelentek. Bodor nem találta otthon, de névlegesen nála hagyta. — Este vacsora közben Gáspár törvényszéki bírónak értesítette a vádlottat, hogy Bodor bíró sajnálja, hogy nem volt otthon, de hajlandó öt másnap hivatalában elfogadni. Másnap fel is kereste a bírót, a ki öt nagy örömmel fogadta és szívesen megadta a kért felvilágosításokat, még a vizsgálati jegyzőkönyvet is megmutatta neki, a mely jegyzőkönyvről azt közölték a lapok, hogy azt Bodor bíró inkriminált vezette. Látogatása a bírónál másfél óráig tartott, a ki öt saját helyére ültette le és rendelkezésre bocsátotta a 13 ívre terjedő Montbach-féle vallomási jegyzőkönyvet. Bodor bíró egyuttal megfogadta a Bokross-ügyre vonatkozólag, különösen azt a mit saját igazolására a lapok támadásával szemben szükségesnek tartott.

A z elnök konstatalja az iratokból, hogy a kolozsvári törvényszék a Bokross-ügyben már április 16-ikán, tehát mielőtt Salamon Ödön Bodor bíró meglatogatata, megszüntette a további eljárást.

Salamon vádlott: Másfél órában nem is látogattam volna meg a bírót és nem tettem volna őt ki a hivatali indoklás vádjának.

A z elnök: Ön jegyzeteket is készített a bírónál?

A vádlott: Igen, úgy emlékszem, hogy a cenzurát is a bíró ur adta hozzá. A bírót éppen azért látogattam meg, hogy legyen alkalma magát a lapok vádjával szemben rehabilitálni, és ő szívesen ragadta meg az alkalmat.

A z elnök: A felek ügyvédeinél nem járt információ végett? — A vádlott: Nem. — Az elnök: A közleményben mégis az van, hogy Montbachné a felelősséget szerkesztésével dr. Györfy Gyulát bízta meg. Talán az információit Györfy ügyvéd urutján szerezte meg.

A vádlott: Az adatokat tisztán csak Bodor bíró ur szíveségéből szereztem meg. Azt, hogy Györfy a panaszos képviselője, csak Budapesten tudtam meg.

Következett Bodor László bíró kihallgatása. 50 éves nős, törvényszéki bíró Kolozsvárott. Ugy emlékszik, hogy a Bokross-ügyben a vizsgálatot április 11-ike körül fejezte be.

A z elnök: Ki volt az ügy referense?

Bodor: Beczek törvényszéki bíró. Az akták az ő kezéhez mentek.

A z elnök: Mit szól Salamon Ödön vallomásához?

Bodor: Igaz, hogy április 22-én Salamon ur fölkeresett, de én távol voltam. Csak joggyakorlómok értesített, hogy Salamon ur, az én személyemre vonatkozólag beszélni óhajtott. E tekintetben magam is óhajtottam a találkozást, azt izentem tehát neki, hogy másnap szívesen elfogadom. Másnap el is jött hozzám és én felkértem, legyen szíves recitálni a lapokban ellenem közölt ama vádat, mintha én vallomási jegyzőkönyvet meghamisítottam volna, a mi egyenes abszurdum. Csakis erre kértem Salamon urat, a magam személye tekintetében. Már pedig az inkriminált közleményben mindenről van szó, csak arról nem, a mire Salamon urat felkértem. Nem áll az, hogy én vizsgálati iratokkal közöltem vele. Nem áll az sem, hogy a vizsgálat be volt fejezve, mert ahhoz jogerősen határozat szükséges. Föl sem tehető, ennélfogva róla, hogy ő vizsgálati adatokat közölt volna a hírlapíróval. Az iratok másolatai egyébiránt abban az időben már dr. Györfy Gyula bírókában voltak, mert ügyvédi meghatalmazása alapján jogában állott az iratokat áttanulmányoznia és azokat leolvasni.

A z elnök: Látta bíró ur, hogy a vádlott önnél jegyzeteket készített?

Bodor: Igaz, hogy jegyzeteket készített. Nagyon meg is lepott, hogy sokat jegyzett, de semmit sem adott ki abból az én személyemre vonatkozólag.

A z elnök: Igaz, hogy Salamon ur másfél óráig volt önnél? Bodor: Nem lehetett több 35 percnél.

A z elnök: Az iratok önnél voltak? Bodor: Nálam voltak, mert már visszajöttek hozzám az előadótól.

A z elnök: Miért voltak az iratok éppen az ön asztalán? Bodor: Éppen valami kézbesítéssel kellett meggyőződöm és a kézbesítési vérvényt kerestem az iratok közt. Salamon ur az iratok közt semmi esetre sem lapozgathatott, legföllebb a percesomé cimlapját láthatta.

K u s z k a ügyész: Hol voltak az iratok, mikor azokat Györfy ügyvéd ur április 19-én vagy 20-án leolvasolta? Bodor: Szintén nálam voltak, de elnöki engedély alapján a kiadóra adtam, a hol tudtommal egy díjnos másolta le Györfy ügyvéd ur részére hivatalos órán kívül az iratokat.

G y ö r f y ügyvéd: Honnan tudja, hogy én mit másoltam? Bodor: Megkérdeztem az iraktól.

G y ö r f y: Tudja-e, hogy az ön jelenlétében mutattam meg az iratoknak azokat az iratokat, a melyek leolvasását kívánom? Bodor: Nem tudom. Tudja-e tehát, hogy én a kihallgatási jegyzőkönyveken kívül más nem másoltam. Bodor: Nekem az iratok monda, hogy az összes aktákat leolvasolta. Különben megjegyzem még, hogy az iratokat Klebelsperg Zdenko gróf is tanulmányozta elnöki engedély alapján, 3 nappal Salamon ur látogatása előtt.

G y ö r f y: Igaz-e bíró ur, hogy ön meglatogatást kértél a vádlottnál?

G y ö r f y: Tudja-e, hogy az ön jelenlétében mutattam meg az iratoknak azokat az iratokat, a melyek leolvasását kívánom? Bodor: Nem tudom. Tudja-e tehát, hogy én a kihallgatási jegyzőkönyveken kívül más nem másoltam. Bodor: Nekem az iratok monda, hogy az összes aktákat leolvasolta. Különben megjegyzem még, hogy az iratokat Klebelsperg Zdenko gróf is tanulmányozta elnöki engedély alapján, 3 nappal Salamon ur látogatása előtt.

G y ö r f y: Igaz-e bíró ur, hogy ön meglatogatást kértél a vádlottnál?

G y ö r f y: Tudja-e, hogy az ön jelenlétében mutattam meg az iratoknak azokat az iratokat, a melyek leolvasását kívánom? Bodor: Nem tudom. Tudja-e tehát, hogy én a kihallgatási jegyzőkönyveken kívül más nem másoltam. Bodor: Nekem az iratok monda, hogy az összes aktákat leolvasolta. Különben megjegyzem még, hogy az iratokat Klebelsperg Zdenko gróf is tanulmányozta elnöki engedély alapján, 3 nappal Salamon ur látogatása előtt.

G y ö r f y: Igaz-e bíró ur, hogy ön meglatogatást kértél a vádlottnál?

G y ö r f y: Tudja-e, hogy az ön jelenlétében mutattam meg az iratoknak azokat az iratokat, a melyek leolvasását kívánom? Bodor: Nem tudom. Tudja-e tehát, hogy én a kihallgatási jegyzőkönyveken kívül más nem másoltam. Bodor: Nekem az iratok monda, hogy az összes aktákat leolvasolta. Különben megjegyzem még, hogy az iratokat Klebelsperg Zdenko gróf is tanulmányozta elnöki engedély alapján, 3 nappal Salamon ur látogatása előtt.

G y ö r f y: Igaz-e bíró ur, hogy ön meglatogatást kértél a vádlottnál?

G y ö r f y: Tudja-e, hogy az ön jelenlétében mutattam meg az iratoknak azokat az iratokat, a melyek leolvasását kívánom? Bodor: Nem tudom. Tudja-e tehát, hogy én a kihallgatási jegyzőkönyveken kívül más nem másoltam. Bodor: Nekem az iratok monda, hogy az összes aktákat leolvasolta. Különben megjegyzem még, hogy az iratokat Klebelsperg Zdenko gróf is tanulmányozta elnöki engedély alapján, 3 nappal Salamon ur látogatása előtt.

G y ö r f y: Igaz-e bíró ur, hogy ön meglatogatást kértél a vádlottnál?

Montbachné kihallgatását és ez a lapokban is közölve volt? Bodor: Tudom, hogy az megjelent a lapokban. Györfy: Nem hivatkozok én ezzel szemben az Egyetértésben megjelent orvosi bizonyítványra, mely az iratok közt volt. Bodor: Ismételten kijelentem, hogy én Salamon urnak semmi iratot nem mutattam meg, és meg vagyok győződve, hogy az orvosi bizonyítványt csak azért tették közzé az Egyetértésben, hogy azt a látszatot keltsék, mintha a nálam volt hírlapíró ur csakugyan beletekintett volna az iratok közé. De újra hangsúlyozom és erre kész vagyok esküdni tenni, hogy én iratokat nem mutattam Salamon urnak.

Salamon Ödön ezután szemébe mondja Bodor bírónak, hogy mutatta neki az iratokat, úgy, hogy egész kegyelmesen lemosolhatta volna. Tiltakozom az ellen — ugymond — mintha én lopva pillantottam volna be egy aktába. Elankezölőleg engedélyt kérttem, hogy lemosolhassam az orvosi bizonyítványt és ön megengedte. Ön mutatta meg nekem Montbachné vallomását. Becsületesavramra állítom, hogy a közzé tett adatokat nem másolt kaptam mint öntől. A Bokross-ügyre vonatkozólag ön véleményét is adott és én csak azt közöltem, a mit ön mondott. Nem volt semmi okom önnek ártani, csupán azt közöltem, a mit ön mondott!

A törvényszék ezzel a bizonyítási eljárást befejezte, a becsatolt hírlapok felolvasását mellőzte, mint a sajtópörrel össze nem függőt.

A tárgyalást déli egy órakor felfüggesztették és csak délután fél 3 órakor folytatják, a mikor a perbeszédre kerül a sor.

A sajtópör befejezéséről fővárosi levelezőnkől ma reggel a következő tudósítást vettük:

A Bokross-ügyből kifolyó sajtópörben ma este hozott ítéletet a budapesti törvényszék.

A z elnök összegzése után az esküdtek visszavonultak tanácskozássra. Félőrai tanácskozás után a megválasztott főnökek a következő verdiktet hirdette ki: 1. kérdés: Van-e a közleményben Bodor László ellen elkövetett nyilvános rágalmasz? 9 igen, 3 nem. 2. kérdés: Szerző-e Salamon Ödön? 12 igen, 3 vétkező. 3. kérdés: Szerző-e a szerző? 7 igen, 5 nem.

E rendelet alapján a sajtóbírósal Salamon Ödön a btkv. 258. §-a utköző és a 262. §-a szerint minősült rágalmaszát két hónapi fogságra és 20 forint pénzbüntetésre. Kötelezte azonfelül az eljárási költséget megfizetésére is.

Az elítélt beadandó semmisségi panaszaának elintézéséig. Jancsó Dezső és Szatmári Mór hírlapírók képessége mellett szabadságra helyezték.

Kolozsvár virilistái

Kolozsvár város virilistáinak névsora a következő legtöbb adófizetőkől fog megalakulni:

	frt	kr.
Kolozsvár város évi adója	10697	
Kahan Nánán	8400	
Erd. M. Jeltzlog bank	6050	18
Sigmund-testvérek	4716	91
R. k. egyház	3755	76
Hitel és zálog-kölcsön intézet	3741	06
Pándrick és társa	2866	55
Ugy. Erd. tak. pénztár	2535	70
Takarékpénztár	2358	10
Kisegítő-takarék pénztár	2184	44
Br. Horváth Ödöné	2143	31
Br. Bánffy Albert	1818	92
Rutská János	1666	92
Kereskedelmi bank	1603	21
Br. Jókai Samu	1558	50
Ev. ref. egyház	1373	16
Minorita szerzet	1343	
Özv. Tauffer Józsefné	1335	97
Trandafir Miklós	1276	56
Korbuly Bogdán	1254	24
Özv. Donogán Gergelyné	1233	16
Kolozsmonostori alapító	1225	62
Szent Erzsébet aggház	1142	54
Gr. Bethlen Gergelyné	1101	15
Economia	1084	90
R. k. fu. árnyház	1073	20
Benigni és társa	1072	40
Gr. Bánffy György	1033	95
Gr. Teleki Domokosné	991	80
Aron Mihály és társa	989	80
Lukács László	989	56
Leszámitoló bank	951	96
Kiss Sándor olaj-gyáros	947	15
Luth. egyház	922	45
Bíró Béla	920	93
Dr. Hintz Györgyné	908	94
Unit. egyház	905	33
Horovitz S és fia	887	34
Szacsavay Sándorné	882	95
Frinkel S és fia	846	25
Br. Bánffy Albertné	839	50
Gergely Ferencz	824	32
Dr. Groisz Gusztáv	822	80
Özv. Weinberger Pálné	785	33
Kolozsv. tak. pénzt. háza	778	20
Gr. Pejachécsy Arthurné	777	79
Gr. Teleki Károly	762	47
Gr. Karacsay Klemencz	750	50
Biasini Sándor	747	
Br. Wesselenyi Istvánné	742	84
Ev. ref. theol. alap	737	65
Gr. Teleki László	709	56
Helfy Adolf	703	
Schilling Rudolf	694	13
Ev. ref. egyház	694	03
Kolozsv. takarékpénztár részvény-társaság	690	06

Korbuly József	689	97
Gr. Zichy István	682	36
Rail Dániel	680	2
Vécsy Samu	679	69
Iparosok hitel szövete.	674	03
Mazet Frigyes	671	04
Kővári László	669	01
Endrasszer Benedek	649	77
Parjasz Zsigmond	637	20
Gr. Wass Otilia	628	15
Montbach Sándorné	623	92
Ev. ref. főtanoda	609	23
Gajzág Antal	605	40
Közművelődési nyomda	602	83
Babos Sándor	599	88
Biasini Domokos	586	03
Gr. Teleki Miksáné	587	65
Gr. Miksa Árpád	585	—
Iparos Egyet.	584	70
Scheilein Lázárné örk.	579	40
Özv. Simon Elek	577	
Reményik Károly	572	95
Kirmajer Károly	569	85
Szatmári Elek	566	72
Misselbacher J. B.	566	50
D. Deák József	559	60
R. k. öst. alap.	554	12
Fritz Salamon	553	35
Reményik és fia	553	13
Szethal Ferencz	550	
Csizmadia társulat	545	93
Czakó Lajos	544	82
Tamási Péter	543	24
Özv. Tamási Jánosné	538	83
Dr. Vályi Gáborné	538	30
Özv. Visky Imréné	537	97
Orbán József	531	8
Id Varga Dániel	530	37
Kerekes József	526	82
Gr. Miksa Miklós	526	50
Gr. Nemes Örkösök	526	30
Salamon András	516	39
Dr. Groisz Viktor	511	
Dorgó Albert	509	07
Vécsy Samu	507	68
Szent Ferencz-rend	506	56
Benigni Samu	505	73
Rail Dénes	494	50
Schmiedl Dávid	482	24
Br. Jókai Samu	381	80
Keresztési Pál	479	25
Ferenczy Ignác	472	44
Benkő Ferenczné	472	
Tordai Samu	471	44
Fleisch Samu	470	52
Bánffy Dánielné	465	60
Dalmay Géza	458	90
Dávid Antal	457	40
Grebe Henrik	457	15
Vikol Lajos	457	07
Franc-Kiss J. fia	456	19
Dr. Brandt József	455	93
Dobál Antal	450	17
Wolf János	435	76
Szász Gerő	433	57
Horváth Gábor	426	
Özv. Szombathelyi G-né	421	99
Magyari Géza	421	03
Akoncz Sándor	421	
Özv. Dobál Izabékné	413	74
Petrovics György	412	06
R. k. egyház	410	8
Nagy Gábor	407	20
Ilyés Gáborné	397	3
Br. Kemény Gézané	393	40
Pál S. örk.	392	38
Betegh Péter	391	20
Pagei Ilona	389	17
Merza Joachim	389	12
Özv. Bogdán J-né	388	64
Kikakker Boldizsár	388	—
Gondoskodó társ.	386	—
Ferenczy Miklós	385	64
Femchel Sala	382	73
Rail és Tokos	371	05
Szacsavay Dénes	365	69
Máriaffy Lajos	364	80
Gr. Esterházy János	363	90
Haller Rezső	361	27
Korbuly Bogdán	355	47
Mattai Kálmán	354	10
Bak Lejos	352	85
Weisz Mór	350	58
Vikol testvérek	349	91

Lukréczia

vagy

az összemenni tekintély.

Önök ismerik már Lukrécziát. Leánya ő a jobboldali szomszédomnak, a derék oszmadának, kinek mellékfoglalkozása a politika. Már most, ha tölem a derék szomszédom jobbra lakik, önként érthető a dologból, hogy én ötle balra lakom, a miből felfogom fejlen és politikai rabuliztikával szomszédom, azt állapította meg, hogy én politikai pártállásomra nézve baloldali vagyok.

Azt is tudják önök, hogy mi, — a hagyományok — költői hajlamu emberek vagyunk. Én is, a takács is, a csizmadia is, Lukréczia is és jobboldali szomszédom első legénye, a kinek gondör fűrtt feje van és reszelő tót muskika kísérettel szerenádott szokott rögtönözni begár szemű Lukrécziának.

Többi szomszédaim poétai vénája csak házi és egyéni szükségletre csörgedez, de én olykor-olykor felkeresem a napilapokat, melyeknek közvetítése által fedezem a publikum költségvetési szükségletét is. Ez a nyilvános ténykedésem nagy port vert volna fel szomszédágomban, ha most véletlenül p

Tragédia 5 felvonásban.

1102. (3-3)

731. (30 - x)